

CUPRINS

<i>Introducere</i>	7
Capitolul I	
Crearea bazelor postbelice ale relațiilor internaționale: evoluții diplomatice, tratate și noi organizații internaționale.....	11
Capitolul II	
Diplomația și crearea sferelor de influență în Europa în perioada 1945-1948.....	32
Capitolul III	
Conflicte între Est și Vest în perioada 1948 – 1953. Noi alianțe politico-militare: NATO și Tratatul de la Varșovia.....	55
Capitolul IV	
Diplomația sovietică de la Stalin la epoca destalinizării (1953-1959). Crizele politico-diplomatice ale anului 1956.....	76
Capitolul V	
Evoluția Războiului Rece de la conflicte la înțelegeri diplomatice în perioada 1957-1967.....	89
Capitolul VI	
Relațiile internaționale în perioada 1968-1979.....	109
Capitolul VII	
Istoria diplomatică a unității Europei Occidentale 1947-2007.....	126
Capitolul VIII	
Relațiile internaționale în perioada 1980 – 1989.....	139
Capitolul IX	
Relațiile internaționale după Războiul Rece în anii 1990-1995.....	157
Capitolul X	
Istoria relațiilor internaționale în America Latină, Mexic, subcontinentul indian și Africa.....	176
Capitolul XI	
Cooperarea regională și relațiile internaționale în anii 1996-2000.....	192
Capitolul XII	
Relațiile internaționale și terorismul 2000 – 2008.....	202
Bibliografie generală	211

© Editura Fundației *România de Măine*, 2008

Editură acreditată de *Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului*
prin *Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PĂIUȘAN-NUICĂ, CRISTINA
Istoria relațiilor internaționale și a diplomației/ București:
Editura Fundației *România de Măine*, 2008

ISBN 978-973-163-160-8

327 (100)

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă și prin orice mijloace
tehnice, este strict interzisă și se pedepsește conform legii.

*Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului
revine exclusiv autorului/autorilor*

REZUMAT

În a doua jumătate a secolului XX și începutul secolului XXI, istoria relațiilor internaționale și a diplomației a fost marcată de numeroase evenimente și fenomene care au transformat-o într-o epocă cu o dinamică aparte.

Cursul de față este menit să contribuie la cunoașterea istoriei relațiilor internaționale în perioada 1945 – 2008, fiind o lucrare de sinteză destinată uzului studenților facultăților de relații internaționale.

Principalul scop al cursului de *Istoria relațiilor internaționale și a diplomației, 1945 – 2008* îl reprezintă familiarizarea studenților cu informații și fenomene petrecute în perioada menționată, cu reîmpărțirea lumii la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, cu începutul și apoi cu evoluția „războiului rece”, cu extinderea acestuia de la continentul european la Orientul Mijlociu și Extremul Orient, cu evoluțiile politico-diplomatice de la criza generală la destinderea între cele două Mari Puteri, SUA și URSS, până la prăbușirea sistemului comunist și, nu în ultimul rând, cu evoluțiile relațiilor internaționale la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI.

Istoria relațiilor internaționale analizează relațiile dintre state, dintre blocuri (alianțe de state), tendințele acestora, triumful sau eșecul unor inițiative internaționale. Astăzi, încadrăm relațiile interstatale într-o suită de structuri internaționale, cea mai importantă fiind Organizația Națiunilor Unite, structură apărută la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial și a cărei activitate s-a desfășurat pe parcursul celor șase decenii analizate în actualul curs.

De asemenea, termenul de *diplomație* a evoluat de la percepția de *pasiune a unor oameni cu idei, care se aflau în situația de a pune în aplicare această pasiune, la un act rezultat al unei suite de informări și informații adunate. Diplomația este astăzi o știință, dar și o meserie practică de către profesioniști, având mijloace și un scop. Și în secolul XXI, ca și în secolele XV-XX, implicarea calitativă – umană rămâne la fel de importantă, diplomația ținând în continuare de arta de a negocia, de a stabili în mod nuanțat un schimb de păreri. Dacă, astăzi, diplomații, de la funcționarii Ministerului de Externe al fiecărei țări și până la miniștrii de Externe, se bazează pe aplicarea*

unor norme internaționale, stabilite în cadrul unor alianțe și organizații internaționale, în trecut, negocierile depindeau doar de raportul de forțe între state pe plan internațional.

Dacă în trecut diplomația, percepută ca artă a negocierii, era un spectacol aparte al inteligenței umane, diplomația modernă înseamnă și un spectacol al informării și al cunoașterii reciproce a drepturilor și obligațiilor statelor aflate la masa negocierilor.

Cursul *Istoria relațiilor internaționale și a diplomației, 1945-2008*, este structurat în douăsprezece capitole, care tratează atât cronologic, cât și problematic principalele evenimente: conflicte, negocieri, alianțe produse între anii 1945 și 2008. Ne-am propus să familiarizăm studentul nu doar cu aspectele evoluțiilor de pe continentul european, ci să tratăm succint cele mai importante evenimente din întreaga lume, aplecându-ne spre evoluțiile din Orientul Apropiat, din zona Extremului Orient: China, Japonia, Vietnam, din subcontinentul indian, precum și din America de Sud și Africa. Subiectele care nu au fost prezentate în această abordare sintetică a istoriei relațiilor internaționale vor fi atinse în cadrul seminariilor.

Am depășit, în tratarea istoriei relațiilor internaționale, sfera europeană pentru a lărgi orizontul studenților cu informații istorico-geografice menite să-i facă să înțeleagă evoluțiile de astăzi de pe scena internațională.

Abordarea principalelor momente ale istoriei relațiilor internaționale s-a realizat cronologic, dintr-o nevoie de sistematizare a materiei pentru studenți și din nevoia de a prezenta clar și concis o multitudine de evenimente care s-au desfășurat timp de șase decenii.

Au fost tratate distinct evoluțiile celor două blocuri, dar și în paralel, de la înființarea alianțelor politico-militare: NATO și Tratatul de la Varșovia la conflictele dintre acestea, conflicte care nu au derapat în înfruntări armate de lungă durată decât în unele cazuri, cel mai cunoscut fiind cel al Vietnamului; și până la dispariția Tratatului de la Varșovia, dispariție urmată de extinderea NATO.

Acest curs organizează materia de studiu într-o manieră schematică, informațiile fiind preluate dintr-o serie de lucrări fundamentale pentru studiul istoriei relațiilor internaționale și al diplomației; amintim aici doar lucrările publicate la Editura Fundației

România de Măine: Viorica Moisuc, Istoria relațiilor internaționale până la mijlocul secolului al XX-lea, Gheorghe Onișoru, Relații internaționale; Constantin Vlad, Relații internaționale politico-diplomatice contemporane, lucrări care au reprezentat un reper și un model pentru actualul curs.

Structura tematică a lucrării este adecvată programei analitice a disciplinei *Istoria relațiilor internaționale și a diplomației, 1945-2008*, studiată în anul I de studenții Facultății de Relații Internaționale și Studii Europene a Universității *Spiru Haret*, reprezentând, credem noi, un curs util și o abordare istorică sistematică. Am evitat folosirea de citate numeroase, precum și utilizarea unei multitudini de note de subsol. Munca autorului la acest curs reprezintă doar o sinteză a unor tratate și lucrări fundamentale cu privire la relațiile internaționale, la diplomație și la istoria universală contemporană.